

PM 2010:90 RVII (Dnr 001-1190/2010)

Delbetänkandet Första hjälpen i psykisk hälsa (SOU 2010:31) **Remiss från Socialdepartementet**

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Som svar på remissen av delbetänkandet "Första hjälpen i psykisk hälsa" (SOU 2010:31) åberopas vad som anförs i denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

En utredning, kallad självmordsutredningen, tillsattes efter ett regeringsbeslut i september 2009 med uppdrag att klargöra och analysera förutsättningar för att inom hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens område utveckla och förbättra händelseanalyser av inträffade självmord. "Första hjälpen i psykisk hälsa" är en första delrapport från utredningen där förslag lämnas på framtagande av informationsmaterial samt utbildningsinsatser som syftar till att dels öka kunskapen om självmord i befolkningen och hur var och en kan samtala med en självmordsnära person och dels om vart den enskilde kan vända sig för att få hjälp och stöd. Utredningen anser också att ett särskilt informationsmaterial bör tas fram om hur självmordsförsök och självmord bland skolelever kan förebyggas.

Inledningsvis föreslår utredningen att Nationell prevention av suicid och psykisk ohälsa vid Karolinska Institutet får i uppdrag att genomföra ett pilotförsök. Metoden som ska användas är det australiska utbildningsprogrammet "The Mental Health First Aid Training and Research Program" med de tillägg som utvecklats i den finska versionen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. På grund av den korta remisstiden har socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen inkommit med ett förvaltningsyttrande.

Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att allmänheten och olika yrkesgrupper får bättre verktyg att möta människor med psykisk ohälsa.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om utbildning för personal i kommunen för att öka kunskapen om hjälp till personer med självmordsnära beteende.

Mina synpunkter

Det är viktigt att olika yrkesgrupper får bättre verktyg att möta människor med psykisk ohälsa. Delbetänkandet föreslår ett pilotförsök för personal som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med människor med psykisk ohälsa eller med personer som är självmordsnära. Jag stödjer pilotförsöket. Den metod som utredningen har föreslagit har visat sig vara framgångsrik i andra länder varför jag ställer mig bakom förslaget om ett pilotprojekt. Liksom stadsledningskontoret anser jag att det behöver föras en diskussion kring vilka yrkesgrupper som ska erbjudas en kurs i självmordsprevention samt om det är kommunen eller landstinget som ska ansvara för dessa samtal. En utbildning för kommunens personal får inte leda till att kommunen förväntas ta över ansvar som ligger hos landstinget.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Som svar på remissen av delbetänkandet ”Första hjälpen i psykisk hälsa” (SOU 2010:31) återopas vad som anförs i denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 10 juni 2010

ULF KRISTERSSON

Bilaga

Delbetänkandet Första hjälpen i psykisk hälsa (SOU 2010:31), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

En utredning, kallad självmordsutredningen, tillsattes efter ett regeringsbeslut i september 2009 med uppdrag att klargöra och analysera förutsättningar för att inom hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens område utveckla och förbättra händelseanalyser av inträffade självmord. ”Första hjälpen i psykisk hälsa” är en första delrapport från utredningen där förslag lämnas på framtagande av informationsmaterial samt utbildningsinsatser som syftar till att dels öka kunskapen om självmord i befolkningen och hur var och en kan samtala med en självmordsnära person och dels om vart den enskilde kan vända sig för att få hjälp och stöd. Utredningen anser också att ett särskilt informationsmaterial bör tas fram om hur självmordsförsök och självmord bland skolelever kan förebyggas.

Inledningsvis föreslår utredningen att Nationell prevention av suicid och psykisk ohälsa vid Karolinska Institutet får i uppdrag att genomföra ett pilotförsök. Metoden som ska användas är det australiska utbildningsprogrammet ”The Mental Health First Aid Training and Research Program” med de tillägg som utvecklats i den finska versionen.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. På grund av den korta remisstiden har socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen kommit in med ett förvaltningsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser det som angeläget att allmänheten och olika yrkesgrupper får bättre verktyg att möta människor med psykisk ohälsa. Att tala om självmord med anhöriga och i yrkeslivet tillhör ett av de svåraste samtalen. Det är därför intressant att pröva en metod som kan leda till att människor med egen erfarenhet bättre kan återupptäcka och utveckla sin egen styrka för att förstå sig själva och vilka mekanismer som kan leda till att självmordsprocessen avklingar. Den metod som utredningen föreslår har prövats med framgång i flera länder vilket gör att stadsledningskontoret stödjer förslaget om att genomföra ett pilotprojekt.

Om pilotprojektet slår väl ut önskar stadsledningskontoret att en samordning sker i Stockholms stad avseende ansökan av stimulansmedel och att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden får i uppdrag att ansöka om medel samt att organisera de kurser som kommer att erbjudas.

Stadsledningskontoret anser också att en vidare diskussion behöver föras kring vilka yrkesgrupper som ska erbjudas en kurs i självmordsprevention. Ansvarsområdet mellan kommun och landsting, för t ex vuxna personer, styr vem som ansvarar för dessa samtal.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att som svar på remissen ”Delbetänkande av Självmordspreventionsutredningen, Första hjälpen i psykisk hälsa” (2010:31) hänvisa till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2010 har i huvudsak följande lydelse.

I delbetänkandet jämförs förekomsten av hjärt- och kärlsjukdomar med förekomsten av neuropsykiatriska sjukdomar i befolkningen. Utifrån den jämförelsen dras sedan slutsatsen att en bred satsning bör göras på hälsofrämjande och förebyggande insatser avseende psykisk ohälsa. Psykisk ohälsa drabbar dock betydligt fler/andra än de som omfattas av en neuropsykiatrisk diagnos. Av ärendet framgår att nästan alla självmord har föregåtts av missbruk och/eller en psykisk sjukdom, de dominerande diagnoserna har varit depression, personlighetsstörning och schizofreni.

Strukturella förändringar och förändringar i attityden kring psykisk ohälsa behövs på flera nivåer i samhället. Utbildningssatsningen bör, som föreslås i delbetänkandet, göras bred och under lång tid.

Nationell prevention av suicid och psykisk ohälsa vid Karolinska Institutet (NASP) föreslås få i uppdrag att genomföra ett pilotförsök av utbildningsprogrammet The Mental Health First Aid Training and Research Program (MHFA). Målgruppen för pilotförsöket är personal som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med människor med psykisk ohälsa eller med personer som är självmordsnära. Personal får genom utbildningen verktyg som kan användas i samtal med personer med självmordsnära beteende. Stora delar av socialtjänstens/kommunens personal har inget behandlingsansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen för den psykiska hälsan. Efter utbildningen är det viktigt att kommunens personal inte förväntas ta på sig ett ansvar som till stor del ligger hos landstinget. Fokus i utbildningen bör istället ligga på att få vetskap om riskfaktorer, kunna identifiera tecken på försämrad psykisk hälsa och självmordsnära beteende samt hur man länkar vidare till professionell hjälp.

På en mer övergripande nivå, exempelvis arbetsliv och skola, måste kunskap om psykisk ohälsa och självmordsnära beteende finnas. Den övergripande skolmiljön är viktig för att förebygga psykisk ohälsa hos elever. Vikten av en fungerande elevhälsa bör understrykas i pilotförsöket.